

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जैनदर्शनम्

शास्त्री : षष्ठसत्रार्थः

DSCC - 13

आप्तस्वरूपविमर्शः

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	आप्तस्य निरुक्तिः, श्रेयोमार्गसंसिद्धिः तन्निदर्शकश्च आप्तः, श्रेयोमार्गप्रणेतृत्वं कर्मभूभृद्भेदतुल्यं विश्वतत्त्वज्ञातृत्वं चाप्तगुणाः । जैनागमग्रन्थानां मूलकर्ता, तदुत्तरकर्तारो वा, एतेषां सन्निर्णयेण आप्तत्वविचारः ।	1	16-20
2	तीर्थप्रवृत्तकाः आप्ताः, जैनशास्त्रदिशा कस्य आप्तत्व, सर्वेषां तीर्थकृतामाप्तताभावः, अनुमानप्रयोगतः तत्सिद्धिः, ईश्वरसिद्धेरभाव ततश्च तस्य जगत्कर्तृत्वनिरासः ।	1	16-20
3	आप्तस्य वीतरागता सर्वज्ञता हितोपदेशिता च । आप्तेषु दोषावरणयोर्हानिः अपरिहार्या, दोषाभावात् वीतरागत्वम्, आवरणक्षयाच्च सर्वज्ञत्वम् । सामान्यतो विशेषतो वा सर्वज्ञसिद्धिः ।	1	16-20
4	आप्तत्वनिर्णये लाभः, हितोपदेशः यथार्थोपदेशो वा तस्यार्थविबोधनम्, समाजहितसंरक्षणे यथार्थोपदेशस्य सार्थकता, कुरीतिपरित्यागः धर्ममार्गानुशरणञ्च, मोक्षमार्गावलम्बनात् च श्रेयसः सिद्धिः ।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः - आप्तपरीक्षा (आ. विद्यानन्दिः) वीरसेवा मन्दिर, नई दिल्ली

सहायकसन्दर्भग्रन्थाः -

1. आप्तमीमांसा तत्त्वदीपिका (डॉ. उदयचन्द्र जैन) श्री गणेशप्रसाद वर्णी जैन ग्रन्थमाला, काशी
2. न्यायदीपिका (अभिनवधर्मभूषणयतिः) वीरसेवा मन्दिर, नई दिल्ली
3. षड्दर्शनसमुच्चयः, चतुर्थाध्यायान्तर्गतः (आ. हरिभद्रसूरिः) भारतीय ज्ञानपीठ, नई दिल्ली
4. आप्तपरीक्षा (संपा. प्रो. वीरसागर जैन) अखिल भारतीय दिग. जैन विद्वत्परिषद्, जयपुर

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 15.10.24

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जैनदर्शनम्

शास्त्री : षष्ठसत्रार्थः

DSCC - 14

सृष्टितत्त्वदर्शनम्

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	सृष्टेरवधारणा, अकृत्रिमो लोकः, सृष्टौ परमाणुः सूक्ष्मस्थूलसृष्टिः, पुद्गलस्कन्धस्वरूपा, जीवानां संसरणं सृष्टिः तद्हेतुश्च, जीवानां बन्धप्रक्रियायां कर्मसृष्टिः, जीवानां भवान्तरेषु गतिः ।	1	16-20
2	विद्याऽविद्ययोः स्वरूपम्, अविद्याप्रभावपरित्यागः, तत्त्वज्ञानम्, जीवाऽजीवतत्त्वानि, जीवाजीवपदार्थेषु मूर्त्ताऽमूर्त्तत्वम्, पुण्यपापतत्त्वद्वयम्, मन्दतीव्रकषायपरिणामाः, आस्रवतत्त्वं कर्मागमहेतुः, योगस्य बन्धहेतुत्वम्, आस्रवद्वारनिरोधकभावाः संवरतत्त्वम्, ज्ञानाऽज्ञानिनो वा निर्जराभेदः, मोहाभावे मोक्षप्राप्तिः	1	16-20
3	तत्त्वदर्शनस्य फलं मुक्तिः, मुक्तजीवः, मुक्तियुक्तविशेषः निर्वाणलाभः कस्य, मुक्तजीवानाम् ऊर्ध्वगतिः, सिद्धजीवाश्च ।	1	16-20
4	सामाजिकेषु सृष्टितत्त्वपरिज्ञानेन को लाभः, वैज्ञानिकपरम्परया सह तत्संगति समीक्षणञ्च ।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः - समणसुत्तं सृष्टितत्त्वसूत्राणि, समख्यातिटीकोपेतम् (प्रो.एस.के. सिंघई) प्राच्यविद्या एवं जैन संस्कृति संस्थान, लाडनूँ
सहायकसन्दर्भग्रन्थाः -

1. जैनतत्त्वविद्या (मुनि प्रमाणसागर) भारतीय ज्ञानपीठ, नई दिल्ली
2. जैनदर्शन और विज्ञान (प्रो. एम. आर. गेलड़ा) जैनविश्व भारती, लाडनूँ
3. जैनदर्शन मनन और मीमांसा (आचार्य महाप्रज्ञ) आदर्श साहित्य संघ, चूरू
4. विश्वप्रहेलिका (मुनि महेन्द्रकुमार) जैनविश्व भारती, लाडनूँ

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 15-10-24

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जैनदर्शनम्

शास्त्री : षष्ठसत्रार्थः

DSCC - 15

जैनागमपरिचयः

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	आगमस्य अवधारणा, आगमस्य मूलस्रोतासि, आगमोपदेष्टारो गणधराः, तत्संरक्षकाः श्रुतकेवलिनः, श्रुतधराचार्याः प्रमुखा ऋषयः, अंगपूर्वधारिणां महर्षिणां कालक्रमेण यशोगानम् ।	1	16-20
2	द्वादशांगश्रुतम्-आचारसूत्रकृतस्थानसमवायव्याख्याप्रज्ञप्तिज्ञातृधर्म- कथोपासकाध्ययनान्तकृद्दशानुत्तरौपपादिकदशप्रश्रव्याकरणविपाकसूत्रदृष्टिवादांगानां परिचयः ।	1	16-20
3	श्रुतसंरक्षणार्थं वाचनाः युगप्रतिक्रमणादयः परम्पारम्भः दिगम्बरश्चेताम्बरविभागानुक्रमेण तत्परिज्ञानम् ।	1	16-20
4	श्वेताम्बरसम्प्रदाये पंचचत्वारिंशत् मूलप्राकृतागमग्रन्थाः दिगम्बरसम्प्रदाये समुपलब्धौ मूलप्राकृतागमग्रन्थौ छक्खंडागमसुत्तं पेज्जदोसपाहुडं (कषायपाहुडं) च । आगमप्रतिष्ठया सम्मानिताः प्रमुखाः प्राकृतसंस्कृतग्रन्थाः ।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थौ - भारतीय संस्कृति में जैनधर्म का योगदान (डॉ. हीरालाल जैन) राजस्थान हिन्दी ग्रन्थ अकादमी, जयपुर

प्राकृत साहित्य का इतिहास (जगदीश चन्द्र जैन) चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी

सहायकसन्दर्भग्रन्थाः -

1. तीर्थंकर महावीर और उनकी आचार्य परम्परा, (नेमीचन्द्र शास्त्री) भारतवर्षीय अनेकान्त विद्वत्परिषद्
2. जैन धर्म का मौलिक इतिहास (आचार्यहस्तीमल) मरुधर केसरी साहित्य प्रकाशन समिति, जोधपुर
3. जैनदर्शन मनन और मीमांसा (आचार्यमहाप्रज्ञ) आदर्श साहित्य संघ, चूरु
4. जैन आगम (प्रो. एम. आर. गोलड़ा) जैनविश्व भारती, लाडनूँ
5. जैन आगम मीमांसा (देवेन्द्र मुनि शास्त्री) मरुधर केसरी साहित्य प्रकाशन समिति, जोधपुर

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक :15.10.24

हस्ताक्षरम्